

Debat: Vicenç Rosselló, Manuel Costa i Josep Sancho.

El medi ambient valencià, a debat

El geògraf Vicenç Rosselló, el biòleg i director del Jardí Botànic de València, Manuel Costa, i l'arquitecte urbanista Josep Sancho van debatre per a EL TEMPS al voltant dels problemes ambientals més greus del País Valencià.

A mitjan legislatura, la Conselleria d'Agricultura i Medi Ambient que encapçalava Maria Àngels Ramon-Llin va desdoblarse per atorgar una altra cartera a Unió Valenciana. Dos anys després de l'entrada de José Manuel Castellà, com valoreu la seua tasca?

—JOSEP SANCHO: La creació d'una conselleria específica potencia publicitàriament l'àrea, però si pertany a un altre partit i la deixes desarmada de tots els elements d'ordenació del territori, fins i tot voluntàriament, no s'hi val la conselleria.

—VICENÇ ROSSELLÓ: La Conselleria de Medi Ambient no ha estat prioritària mai, més prompte és ornamental. Al principi es creà una agència de medi ambient, fruit de la pressió de l'esquerra. També es va fer una direcció general, mediatitzada per les conselleries d'Obres Públiques, amb Rafael Blasco al capdavant, i Agricultura, que vetava moltes actuacions.

—MANUEL COSTA: Ja des de l'entrada del primer conseller de Medi Ambient, Antoni Escarré, durant l'etapa socialista, hi va haver problemes. Escarré era un científic purista i no dialogava massa amb els ecologistes. Sempre ha estat una conselleria repressiva, com passa en l'àmbit estatal amb el Ministeri de Medi Ambient.

—*La marginació que pateix la Conselleria, reconeguda pel seu titular, provoca l'empitjorament dels problemes ambientals del País Valencià?*

—M. C.: És un moment confús. És lamentable que no hi haja una política ben definida, perquè hi ha coses que sí que funcionen. Aquells aspectes, però, que van bé, és sovint gràcies al trellat d'alguns funcionaris

més que no a les consignes polítiques. Per exemple, es fa una bona tasca de conservació d'espècies. Cal fer una anàlisi de política global; si deixem de banda el litoral, l'interior viu un dels millors moments, per la recuperació dels boscos, els ecosistemes i els paisatges. La causa d'aquesta puixança és el despoblament, el canvi d'usos del territori i la sensibilització que hi ha.

—V. R.: Però això és una conjunció dels astres, no és cap política.

—J. S.: Que tota la brutícia que generem, amb la despesa que implica, no estiga acordada, planificada i consensuada és molt greu.

Paral·lelament, hi apareixen negocis foscos amb el territori. Si aquest s'entén només com un recurs per a la venda i la requalificació és inestable. Però el territori també és qualitat; la tendència de lliure mercat i desregulació del sòl podria fer que l'interior esdevinguera una pedrera i la costa una ciutat lineal lúdica. És inajornable delimitar els segments de territori que poden competir.

—M. C.: Ara què passa? El litoral ja no oferta cap qualitat de vida, és asfalt i beneficis, com a la resta de la Mediterrània occidental.

—J. S.: Però l'interès per la decència del litoral continua, ni que siga per màrqueting. Tothom està inter-

ressat a mantenir el litoral com un valor, i veiem l'interior com a alternativa.

—*Sembla que hi ha molts propòsits, com el pla de residus, el catàleg de zones humides..., però realment no s'avança gens.*

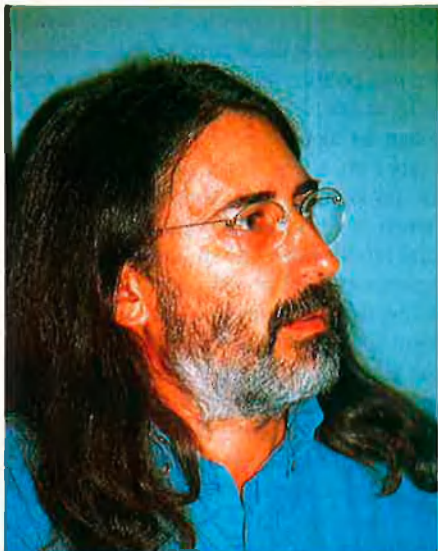
—V. R.: És que un polític ha de ser molt descarat per a dir que, per exemple, no vol fer el pla de residus.

—J. S.: La Generalitat ha d'assumir que hi ha certs

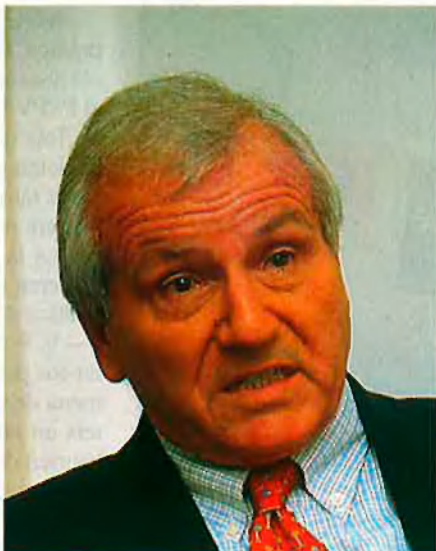
**VICENÇ ROSSELLÓ:
"La Conselleria
de Medi
Ambient no ha
estat prioritària
mai, més prompte
és ornamental."**

**JOSEP SANCHO:
"Cap organisme
no assegura si
València està
segura respecte
a la pluja."**

RAFA GIL

RAFA GIL

RAFA GIL

temes que cal planificar per damunt de tot. Això té un risc evident, com es posà de manifest amb la polèmica del pla residual a Catalunya, quan uns manifestants van aturar Jordi Pujol i aquest va exigir el seu dret com a president a continuar el viatge, perquè això es decidia en un altre lloc, i va passar per la necessitat de fer un pacte. Al País Valencià s'està fent un macroabocador en Dosaigües (Foia de Bunyol); si n'era la solució, solament calia haver fet un pla de residus que diguera que amb aquest pla n'hi havia prou per a tota l'àrea metropolitana de València.

—*Les marjals semblen igualment prioritàries. Les divergències a la de Pego-Oliva ja vénen de fa temps, també hi ha la de Massamagrell...*

—V. R.: Són prioritàries, però tampoc no hi ha mapes ni catàlegs. Sense això, parlar de zona protegida tan sols pot fer-se amb limitacions. Si esperen per posar-hi els límits fins que declaren les zones urbanitzables quan hi haja menys aigua o ja estiguen seques, potser serà massa tard. A la marjal de Massamagrell van sembrar-hi tarongers, que després arrancaren perquè es moriren, però no és el millor espai protegible del País Valencià; tot i això, és simbòlic perquè està al costat d'una zona d'altíssima pressió. Entre albuferes, estanys i marjals arribem als 600 quilòmetres quadrats, i res no està intacte. Fins i tot a les albuferes la intervenció de l'ésser humà és molt més gran que no ens pensàvem.

—M. C.: Ara bé, protegir la marjal de Massamagrell significa no tocar-la? Els ecosistemes naturals tenen la seua dinàmica, el seu ritme. Sovint, protegir un espai no és deixar-lo intocable, sinó que cal dominar-lo. Per això, ecosistemes que han viscut molts anys gràcies a la utilització humana del territori, si es deixen es desequilibren del tot. Cal tenir-ho molt clar a l'hora de protegir un espai. Als boscos i matolls és més fàcil, però als ecosistemes aquàtics és complicadíssim. Molts organismes es perden, i són els responsables del funcionament de l'espai.

—J. S.: Sovint s'ha d'intervenir. Qualsevol manteniment té un risc, però la passivitat té uns altres riscos.

—*Com preveuen el futur del Parc Natural de l'Albufera, amb la possible implantació d'un accés sud a València que afectaria notablement el paratge?*

—J. S.: Els territoris han de competir amb els seus iguals. No pot competir un terreny d'horta amb un territori de vocació industrial o d'urbanització, com no pot competir un terreny de marjal o albufera amb una explotació agrícola. S'han de traure els territoris dels seus mercats, perquè són desiguals, i analitzar la rendibilitat dins del propi mercat. De vegades protegim, i aquesta és la millor manera de tenir reserves per a les infraestructures, que com que són d'interès públic han de tenir un preu més barat. A la fi, l'opció més barata és passar pels bancals de la zona pre-albufera o d'albufera ocupada. Si hi ha quatre alternatives per a l'accés sud a València i una d'elles passa per un parc natural, aquesta ja no és alternativa. Tan esgotat com tenim el territori, i cal passar per aquests espais...? Aquests problemes no els trobem només en infraestructures, també en declaracions d'interès comunitari en sòl no urbanitzable per a posar benzinerries o Terra Mítica, que està en un bosc cremat...

—M. C.: Terra Mítica està en un lloc molt més important que un bosc cremat.

—*Al País Valencià hi ha el problema de la gota freda. Hi ha fonaments per evitar que una ploguda molt forta pugui afectar tant com en el passat?*

—V. R.: Seguretat absoluta no hi ha mai. Hi ha més mobilitat per evitar-ne els riscos. Estem una mica millor que abans, amb un poc més de previsió. Ara bé, hi ha llocs que són especialment perillosos, com el barranc d'Alaquàs, que és una bomba, i el del Carraixet.

—J. S.: Sorpren el caràcter anònim de la seguretat o inseguretat de València respecte a la pluja. Cap organisme no assegura si València està segura o no. De fet, quan va fer-se el parc del Túria, una de les possibles vies d'evacuació preveia l'eixida de l'aigua pel parc, tot i que es perdera. No hi ha cap institució que es preocupe per aquest tema. Em preocupa que cap institució científica o executiva no faça una previsió. Totes les presumpcions es fan sobre la hipòtesi que hi ha-

D'esquerra a dreta, Josep Sancho, Manuel Costa i Vicenç Roselló. Tots tres coincideixen en la valoració negativa de l'actuació de la Conselleria de Medi Ambient.

J. Sancho: "València destaca pel mal exemple"

RAFA GIL

Per a Manuel Costa (a l'esquerra), deixar un espai natural intocable no és sempre la solució:
"Ecosistemes que han viscut molts anys gràcies a la utilització humana, si es deixen es desequilibren del tot".

guera una riuada al Túria i pel mateix lloc que fa anys, però això no evita que hi haja riuades per barrancs o per uns altres llocs.

—M. C.: L'aigua sempre torna al mateix lloc. I, per descomptat, l'aigua tornaria a l'antic llit del Túria.

—Darrerament s'ha sabut que el PP ha comprat uns terrenys al penyal d'Ifac (Calp) que el PSPV-PSOE va declarar edificables...

—J. S.: Es tracta d'uns terrenys que el PSPV qualificà d'urbanitzables el seu dia. Encara estem rescatant moltes coses de molt més temps ençà. Està molt bé que això ho faça ara el PP, és progressiu. Això sí, cal esbrinar en quin punt va deixar-ho el seu dia el PSPV-PSOE. Si podem apostar una mica més per la qualitat i la recuperació, l'esforç anterior se suma.

—Amb el pas a l'oposició del PSPV-PSOE, els socialistes es contradueixen ara, i critiquen coses que el seu dia van aprovar?

—J. S.: Tot govern socialdemocràta, o de centre-esquerra, sempre es creu condicionat pels poders fàctics, pels interessos pecuniaris que representen. Per això sempre es qüestiona si fa bé quan destina diners públics per tal de rescatar un negoci, que al cap i a la fi és especulatiu i d'inversió de requalificació d'uns terrenys. A més, hi ha certs problemes que resulten més fàcils de resoldre des de la dreta perquè hi ha una afinitat d'interessos i ningú no discuteix el cost d'aquestes operacions. Els poders fàctics no han volgut fer mai una planificació coherent del territori, unes vegades per por, altres per falta de convenciment. El País Valencià, com a territori i nacionalitat, se l'ha cregut algú...? Ningú ha plantejat com calia organitzar-lo; ni per comarques, ni per espais, ni per vocacions de territori. Catalunya, en canvi, té un autoreconeixement a l'hora de planificar el territori.

—M. C.: Crec que no és qüestió de partits, sinó de polítics. Tots els temes de medi ambient i de conservació necessiten una política decidida i valenta. Ni abans el PSPV-PSOE ni ara el PP han estat capaços de fer-la. Tots dos han fet algunes coses concretes, que ara exploten el uns i els altres. Però, per exemple, crear parcs tampoc no significa res. Molts dels parcs fets fins ara no tenen una política de funcionament ni coneixen la seua biodiversitat. S'han agafat unes àrees que eren interessants, però no s'ha continuat amb una política d'anàlisi del funcionament, com s'esqueia.

—V. R.: Sembla que la política dels parcs és que cal fer-los perquè es vegen. A banda d'això, no hi ha cap mena de coordinació, i l'entorn dels parcs es converteix en una especulació molt forta. La plusvàlua que haurien de fer pagar als propietaris que estan al costat d'un parc hauria de ser, òbviament, suficient per a preservar-lo i per a molt més. És com qui té un pis davant d'un jardí municipal. Si aconseguisc que facen un parc municipal davant de ma casa, caldrà pagar una plusvàlua. A l'Albufera, els privilegis que van tenir els senyors feudals sobre el parc natural van ser desmesurats. Tot i que els han negat la possibilitat d'edificar,

seria interessant esbrinar la nòmina de propietaris de pisos del Saler.

—València capital esdevé un paradigma de caos ambientals. Parlem una mica dels problemes greus que hi ha al cap i casal.

—V. R.: El més greu és la situació de l'horta. No hi ha el més mínim interès de cap instància per protegir-ne res.

—J. S.: L'alcaldeessa, Rita Barberà, va prometre ara fa vuit anys moltes coses. En canvi, si parlem de territori no podem parlar de València. Si València poguera capitalitzar el fermer més gran del País Valencià ho faria, només per capitalitat. Ha de tenir la ciutat del transport, el port més gran... Pràcticament ja no li queda territori. Si hem de parlar de la relació de l'espai urbanitzat amb el rural hem d'eixir del límit de València ciutat i parlar d'una àrea històrica molt ampla. La ciutat és la primera interessada a defensar l'horta que li queda amb una visió una mica egoista i burgesa. València només destaca pel seu mal exemple.

—Al capdavall, potser les institucions no s'impliquen més en la defensa del medi ambient perquè no hi ha prou sensibilitat ciutadana?

—V. R.: No és un tema prioritari, simplement això.

—M. C.: Pense que de sensibilitat sí que n'hi ha, però és cert que no resulta prioritari per als governants.

—J. S.: Si ens hi fixem, hi ha molta més sensibilitat que no ens pensem.

MANUEL COSTA:
"L'aigua sempre torna al mateix lloc. I, per descomptat, tornaria a l'antic llit del Túria."

VICENÇ ROSSELLÓ:
"La situació de l'horta és greu. No hi ha interès de cap instància per protegir-ne res."

Transcripció: Víctor Maceda